

## **Bài 1: Lịch sử là gì?**

### **Trả lời câu hỏi giữa bài Sử 6 Bài 1 (Cánh diều)**

**Câu hỏi 1 trang 6 Lịch Sử lớp 6 - Cánh diều:** Sự kiện khởi nghĩa Hai Bà Trưng (40 – 43) có phải là lịch sử không? Vì sao?

- Lịch sử và môn Lịch sử là gì?

#### **Lời giải:**

- Sự kiện khởi nghĩa Hai Bà Trưng (40 – 43) đã từng diễn ra trong quá khứ của dân tộc Việt Nam, do đó sự kiện này là lịch sử.

- Lịch sử là những gì đã diễn ra trong quá khứ. Lịch sử còn có nghĩa là khoa học tìm hiểu và phục dựng lại những hoạt động của con người và xã hội loài người trong quá khứ.

- Môn Lịch sử là môn học tìm hiểu về lịch sử loài người và những hoạt động chính của con người trong quá khứ.

### **Câu hỏi 2 trang 7 Lịch Sử lớp 6 - Cánh diều:**

1. Quan sát các hình từ 1.3 đến 1.6, hãy cho biết kỹ thuật canh tác nông nghiệp của người nông dân Việt Nam và hệ thống giao thông ở Hà Nội đã có sự thay đổi như thế nào? Chúng ta có cần phải biết về sự thay đổi đó không? Vì sao?



Hình 1.3. Nông dân cấy ruộng  
(thời Pháp thuộc)



Hình 1.4. Nông dân cấy ruộng  
(thời Đổi mới)



Hình 1.5. Cầu Long Biên, Hà Nội  
(xây dựng từ năm 1898 đến năm 1902)



Hình 1.6. Cầu Nhật Tân, Hà Nội  
(xây dựng từ năm 2009 đến năm 2015)

2. Sự kiện trong hình 1.7 đánh dấu bước ngoặt lịch sử nào của dân tộc Việt Nam?



Hình 1.7. Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản *Tuyên ngôn Độc lập* tại Quảng trường Ba Đình, Hà Nội (2-9-1945), thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

3. Vì sao cần phải học môn Lịch sử?

**Lời giải:**

1. - Qua các bức hình từ 1.3 đến 1.6, có thể thấy: kĩ thuật canh tác nông nghiệp của người nông dân Việt Nam và hệ thống giao thông ở Hà Nội đã có sự thay đổi lớn:

+ Kĩ thuật canh tác nông nghiệp từ chỗ sử dụng sức lao động của con người là chủ yếu (hình 1.3) đã chuyển sang sử dụng máy móc (hình 1.4).

+ Hệ thống giao thông của Hà Nội ở đầu thế kỉ XIX (hình 1.5) chủ yếu là giao thông đường bộ, con người khi tham gia giao thông chủ yếu là: đi bộ/ xe đạp hoặc sử dụng tàu lửa... Tới thế kỉ XXI, hệ thống giao thông của Hà Nội đã phát triển, ngày càng được mở rộng và hiện đại.

- Chúng ta cần phải biết về sự thay đổi đó, vì: thông qua sự tìm hiểu về quá trình lao động và đấu tranh để bảo vệ và dựng xây đất nước của cha ông, chúng ta sẽ thấy: trân trọng những gì mình đang có, biết ơn tổ tiên và hình thành ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị tốt đẹp mà cha ông để lại. Đồng thời, thúc đẩy chúng ta ngày càng khám phá, tìm tòi và cải tiến để ngày càng hiện đại hơn.

2. Sự kiện: Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn Độc lập tại Quảng trường Ba Đình (2/9/1945), khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã đánh dấu sự thắng lợi hoàn toàn của Cách mạng tháng Tám (1945) - bước ngoặt vĩ đại của dân tộc Việt Nam: đưa dân tộc Việt Nam bước sang kỷ nguyên mới - kỷ nguyên độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; đưa nhân dân Việt Nam từ thân phận nô lệ lên thành người tự do, đứng lên làm chủ đất nước và vận mệnh của mình.

3. - Cần phải học môn Lịch sử vì:

+ Học Lịch sử giúp chúng ta biết được: cội nguồn của tổ tiên, quê hương, đất nước; biết và hiểu được quá trình lao động, dựng nước và giữ nước của cha ông.

+ Học lịch sử còn giúp chúng ta hiểu được những gì nhân loại đã tạo ra trong quá khứ để xây dựng được xã hội văn minh ngày nay, từ đó hình thành được ở người học ý thức gìn giữ, phát huy các giá trị tốt đẹp do con người trong quá khứ để lại.

+ Học lịch sử giúp chúng ta có thể vận dụng các bài học kinh nghiệm từ trong quá khứ để hỗ trợ, giải quyết các vấn đề của hiện tại cuộc sống.

### **Câu hỏi 3 trang 8 Lịch Sử lớp 6 - Cảnh điều:**

1. Dựa vào đâu để biết và dựng lại lịch sử?

2. Phân biệt các loại tư liệu lịch sử trong các hình từ 1.8 đến 1.11. Trong các loại tư liệu trên, đâu là tư liệu gốc?



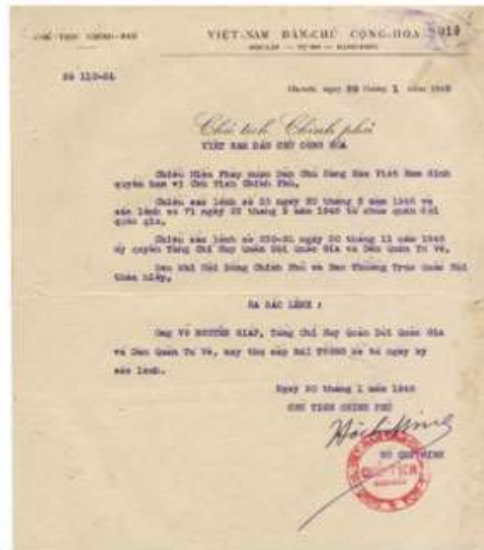
Hình 1.8. Truyền thuyết Lạc Long Quân và Âu Cơ (tranh minh họa)



Hình 1.9. Thạp đồng Đào Thịnh (Văn hoá Đông Sơn, khoảng 2 500 – 2 000 năm trước)



Hình 1.10. Cuốn Đại Việt sử ký toàn thư (bản in Nội các quan bản, 1697)



Hình 1.11. Sắc lệnh của Chủ tịch Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hoà phong Đại tướng cho ông Võ Nguyên Giáp (1948)

3. Nêu ý nghĩa của các nguồn tư liệu lịch sử?

**Lời giải:**

1. Có thể biết và phục dựng lại lịch sử thông qua các tư liệu (được lưu giữ dưới nhiều dạng khác nhau, như: tư liệu truyền miệng, tư liệu hiện vật, tư liệu chữ viết...).

2. \* Phân biệt các loại tư liệu trong các hình 1.8 đến 1.11

Số thứ tự	Chú thích của hình ảnh minh họa	Loại tư liệu
Hình 1.8	Truyền thuyết Lạc Long Quân và Âu Cơ	Tư liệu truyền



		miệng
Hình 1.9	Thạp đồng Đào Thịnh	Tư liệu hiện vật
Hình 1.10	Bìa sách Đại Việt sử kí toàn thư	Tư liệu chữ viết
Hình 1.11	Sắc lệnh của Chủ tịch Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa phong Đại tướng cho ông Võ Nguyên Giáp.	Tư liệu chữ viết.

\* Trong các hình 1.8 đến 1.11, tư liệu gốc là các tư liệu:

- Thạp đồng Đào Thịnh (Hình 1.9)– đây là tư liệu gốc tồn tại dưới dạng tư liệu hiện vật.

- Bìa sách Đại Việt sử kí toàn thư (Hình 1.10) và Sắc lệnh của Chủ tịch Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa phong Đại tướng cho ông Võ Nguyên Giáp (Hình 1.11) – đây là tư liệu gốc tồn tại dưới dạng tư liệu chữ viết (tư liệu thành văn).

- **3. Tư liệu truyền miệng** là những câu chuyện (truyền thuyết, cổ tích, thần thoại...) được truyền từ đời này sang đời khác. Nếu khai thác đúng cách, các tư liệu truyền miệng có thể giúp chúng ta biết nhiều sự kiện lịch sử có giá trị. Ví dụ: khai thác truyền thuyết “Bánh chưng – bánh dày” có thể biết được một phần đời sống vật chất – tinh thần của cư dân Việt cổ...

- **Tư liệu hiện vật:** gồm những di tích, công trình hay đồ vật (văn bia, trống đồng, đồ gốm...). Tư liệu hiện vật có thể giúp bổ sung hoặc kiểm chứng tính đúng đắn của các tư liệu chữ viết.

- **Tư liệu chữ viết:** gồm các văn bản ghi chép, sách, báo, nhật kí.... Tư liệu chữ viết giúp cung cấp nguồn sử liệu quý về các sự kiện lịch sử, nhất là về đời sống chính trị, văn hóa.

- **Tư liệu gốc:** là loại tư liệu chứa đựng những thông tin ra đời vào thời điểm xảy ra sự kiện, hiện tượng lịch sử. Xét về hình thức và nội dung phản ánh, tư liệu lịch sử gốc được chia làm 4 loại chính, là: tư liệu vật chất, tư liệu chữ viết, tư liệu hình ảnh và tư liệu ghi âm, ghi hình. => Đây là nguồn tư liệu có giá trị cao nhất, xác thực nhất trong các loại tư liệu.

### **Giải luyện tập & vận dụng Bài 1 Sử lớp 6 (Cánh diều)**

**Luyện tập 1 trang 9 Lịch Sử lớp 6 - Cánh diều:** Trình bày khái niệm lịch sử và môn Lịch sử. Căn cứ vào đâu để biết và dựng lại lịch sử?

**Lời giải:**

\* *Khái niệm Lịch sử và môn Lịch sử:*

- **Lịch sử** là những gì đã diễn ra trong quá khứ. Lịch sử còn có nghĩa là khoa học tìm hiểu và phục dựng lại những hoạt động của con người và xã hội loài người trong quá khứ.

- **Môn Lịch sử** là môn học tìm hiểu về lịch sử loài người và những hoạt động chính của con người trong quá khứ.

\* Có thể biết và phục dựng lại lịch sử thông qua các tư liệu (được lưu giữ dưới nhiều dạng khác nhau, như: tư liệu truyền miệng, tư liệu hiện vật, tư liệu chữ viết...).

**Luyện tập 2 trang 9 Lịch Sử lớp 6 - Cánh diều:** Học lịch sử có ý nghĩa như thế nào?

**Lời giải:**

- Học Lịch sử giúp chúng ta biết được: cội nguồn của tổ tiên, quê hương, đất nước; biết và hiểu được quá trình lao động, dựng nước và giữ nước của cha ông.

- Học lịch sử còn giúp chúng ta hiểu được những gì nhân loại đã tạo ra trong quá khứ để xây dựng được xã hội văn minh ngày nay, từ đó hình thành được ở người học ý thức gìn giữ, phát huy các giá trị tốt đẹp do con người trong quá khứ để lại.

- Học lịch sử giúp chúng ta có thể vận dụng các bài học kinh nghiệm từ trong quá khứ để hỗ trợ, giải quyết các vấn đề của hiện tại cuộc sống.

**Vận dụng 1 trang 9 Lịch Sử lớp 6 - Cánh diều:**

Quan sát hình 1.12 dưới đây và cho biết:

- Đây là loại sử liệu gì?

- 3 thông tin mà em tìm hiểu được.

**Lời giải:**

- Hình 1.12 - Bia chủ quyền quần đảo Trường Sa tại đảo Nam Yên (Khánh Hòa, Việt Nam) là tư liệu gốc – tồn tại dưới dạng tư liệu hiện vật.

- Các thông tin lịch sử có thể khai thác được từ hình 1.12:

+ Địa giới hành chính của quần đảo Trường Sa (“Quần đảo Trường sa trực thuộc tỉnh Phước Tuy”).

+ Lực lượng thực thi việc: thị sát nghiên cứu tại quần đảo Trường Sa (“Phái bộ quân sự của lực lượng Hải quân Việt Nam”).

+ Thời gian tiến hành việc: thị sát nghiên cứu quần đảo Trường Sa (“ngày 22 tháng 8 năm 1956”).

=> Di tích Bia chủ quyền quần đảo Trường Sa tại đảo Nam Yên (Khánh Hòa, Việt Nam) là một bằng chứng có giá trị quan trọng trong việc khẳng định chủ quyền của Việt Nam tại quần đảo Trường Sa.

**Vận dụng 2 trang 9 Lịch Sử lớp 6 - Cảnh điều:**

Đọc đoạn trích dưới đây và viết lại những từ khóa thể hiện ý nghĩa của việc học lịch sử:

*“Dân ta phải biết sử ta. Sử ta dạy cho ta những chuyện về vang của tổ tiên. Dân ta là con rồng cháu Tiên, có nhiều người tài giỏi đánh Bắc đep Nam, yên dân trị nước, tiếng để muôn đời”.*

*(Nên học sử ta, Hồ Chí Minh)*

**Lời giải:**

- Các từ khóa trong đoạn trích thể hiện ý nghĩa của việc học lịch sử:

<b>Từ khóa</b>	<b>Ý nghĩa phản ánh</b>
- <i>dạy cho ta những chuyện về vang của tổ tiên</i> - <i>đánh Bắc đep Nam</i> - <i>Yên dân trị nước</i>	Học lịch sử để biết và hiểu được quá trình lao động, dựng nước và giữ nước của cha ông. Từ đó, hình thành ở chúng ta lòng biết ơn tổ tiên; trân trọng những gì mình đang có; ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị tốt đẹp mà cha ông để lại.
<i>Dân ta là con rồng cháu Tiên</i>	Học lịch sử để biết được cội nguồn của tổ tiên, quê hương, đất nước.